

Motion till riksdagen 2016/17:3530

av **Karin Enström m.fl. (M, C, KD)**

med anledning av prop. 2016/17:32 Fortsatt svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i Irak

---

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör införa att kommande förslag om fredsfrämjande insatser ska återgå till ordningen att säkerställa en bred samsyn, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att utvärdera de insatser som Sverige har genomfört i Irak sedan insatsen inleddes och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att göra en helhetsbedömning av säkerhetsläget i Irak och dess påverkan på den svenska insatsen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om analys och information om vilka områden i Irak som den svenska insatsen ska verka i och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I proposition 2016:17:32 Fortsatt svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i Irak föreslås att riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka till förfogande under 2017 för att fortsatt delta i den militära utbildningsinsats som genomförs av koalitionen mot Isil/Daish (den s.k. Islamiska staten i Irak och Levanten) i Irak på inbjudan av den irakiska regeringen.

Det senaste året har Europa och världen drabbats av ett stort antal terrordåd – Paris, Bryssel, Ankara, Nice och många fler. Hundratals människor har fått sätta livet till och Isil/Daish sätter skräck i de områden de kontrollerar. Offensiven mot Mosul har börjat men har redan resulterat i många döda och kommer att innebära många fler dödsfall och skadade innan den är över. Även om Mosul befrias kommer Isil/Daish innebära ett stort hot inte bara i kontrollerade områden men även i resten av världen. Världssamfundet

måste fortsatt samla sig kring kraftfulla åtgärder för att bekämpa Isil/Daish på plats i Irak och Syrien samt vidta effektiva åtgärder för att förhindra nya terrorattentat. Det finns ett stort behov av att Sverige ökar sin insats. Det internationella samfundet måste också ha ett långsiktigt engagemang som innebär att hjälpa Irak att bygga upp infrastruktur, vård och skolor och inte minst säkerheten. Insatsen får inte räknas som klar så snart Mosul befriats.

Detta ärende behandlar Sveriges insats i Irak och hur vi på bästa sätt, med de förmågor som Sverige besitter, kan bidra till kampen mot Isil/Daish på plats i Irak.

Sverige kan och ska hjälpa till i kampen mot Isil/Daish. För att kunna göra detta måste det göras en helhetsbedömning av alla faktorer, dvs. säkerhetsläget i regionen, vilka resurser Sverige kan ställa till förfogande och om Sverige kan prioritera våra insatser bättre än vad vi gör i dag. En sådan analys måste ske i dialog mellan regeringen och oppositionen i riksdagen.

Vi kan konstatera att regeringen i hanteringen av den aktuella propositionen har brutit mot den väl etablerade praxis som finns när det gäller den politiska beredningen av internationella insatser. Det bör i sammanhanget understrykas att det är av yttersta vikt att värna principen om en bred samsyn kring fredsfrämjande insatser. Det är nödvändigt att en bred riksdagsmajoritet tar gemensamt ansvar för beslut som rör svenska säkerhetsintressen och svenska medborgares liv och hälsa. Svenska internationella insatser förutsätter politisk dialog och tydlig förankring. Regeringen bör återkomma i detta och vi avser vara öppna och konstruktiva i den processen.

Den 3 juni 2015 tog riksdagen beslut om att bifalla regeringens förslag att skicka en styrka om 35 personer till norra Irak för att stödja de irakiska självförsvarsstyrkorna, i detta fall kurdiska peshmergaförband, med utbildning och rådgivning. Den 16 december 2015 fattade riksdagen beslut om en förlängning och utökning av insatsen och svensk väpnad styrka bestående av högst 120 personer till förfogande till utgången av december månad 2016 för att på irakisk inbjudan delta i den militära utbildningsinsats som genomförs av koalitionen mot Isil/Daish i norra Irak.

Den svenska styrkan i dag utgörs fortsatt av 35 soldater men kan tillfälligt utökas till 120. I den proposition som nu föreligger föreslås att styrkan ökas till 70 personer. Insatsområdet, som varit begränsat till norra Irak, föreslås nu i propositionen utökas till hela Irak. Vilka områden som den svenska styrkan ska verka i framgår inte av propositionen. Det är viktigt att det görs en analys av vad detta innebär för säkerheten för den svenska insatsen. Regeringen bör återkomma till riksdagen med information angående vilka områden som det svenska styrkebidraget ska verka i. Detta då säkerhetsläget ser olika ut i olika delar av landet. Styrkan ska med kort varsel kunna förstärkas om behov uppstår och uppgå till 220 personer.

Det är av stor vikt att de erfarenheter som gjorts av det svenska förbandet på plats nu utvärderas grundligt för att ta till vara lärdomar för den förlängda insatsen. Betydelsen av att tidigt fånga in relevanta utmaningar är en viktig lärdom från insatsen i Afghanistan. Detta perspektiv måste vi ta med oss inför kommande svenska internationella insatser, vilka vi kommer få anledning att återkomma till. Erfarenheterna från det första året bör sammanställas av regeringen i samråd med Försvarmakten och åiterrapporteras till riksdagen.

Säkerhetsläget är i ständig förändring och detta är något som påverkar säkerheten för den svenska insatsen och i förlängningen även Sveriges säkerhet. Sedan beslut togs om insatsen har säkerhetsläget i Irak blivit betydligt mer komplext. Situationen i regionen är

fragmentiserad där det finns grupperingar som bekämpar Isil/Daish, men som även strider sinsemellan.

Inom Kurdistans regionala regering (KRG) finns inre motsättningar som kan komma att påverka den svenska insats som sker i den kurdiska delen av Irak. Turkiet har valt att spela en alltmer aktiv roll i konflikten i regionen, vilket inte minst påverkar kurderna. Dessutom har Ryssland truppen närvarande i Syrien, vilket ytterligare komplicerar situationen. Läget i Turkiet och landets beslut att skicka trupp till irakiskt territorium tillsammans med Rysslands agerande i samarbete med Assadregimen gör att läget i regionen är mycket komplext.

Med anledning av ett förändrat säkerhetsläge bör det därför göras en bredare och mer aktuell bedömning i syfte att kunna göra en mer relevant helhetsbedömning av långsiktigheten i insatsen och med vilka resurser Sverige ska bidra. Regeringen ska återkomma snarast med en redovisning till riksdagen av säkerhetsläget i regionen.

Enligt propositionen regleras den svenska insatsen i Irak och statusen för den deltagande personalen av bilaterala avtal mellan Sverige och Irak, utifrån en skriftväxling med den irakiska regeringen. Däremot finns det inte ett Status of Forces Agreement (SOFA) på plats. Ett SOFA reglerar rättigheter och skyldigheter för den utländska personalen i värdlandet. Rent militära operativa frågor såsom placeringen av baser och tillgång till lokaler omfattas av övriga avtal. Ett SOFA täcker rättsliga frågor som berör jurisdiktionen över insatslandets baser och deltagande individer. Detta gäller allt från beskattning och regler för in- och utresor till straffrättsliga frågor.

För att tydliggöra den svenska personalens status, och ytterst dess säkerhet, måste de bilaterala avtalen med Irak även innefatta de aspekter som vanligtvis inkluderas i ett SOFA och vara så tydliga och omfattande som möjligt.

Regeringen beräknar att kostnaden för det svenska bidraget under 2017 kommer uppgå till 200 miljoner kronor. Förlängningen av insatsen i Irak innebär att det inte finns några medel kvar på anslaget för internationella insatser.

Om det uppstår behov av nya eller förstärkta insatser utgår vi från att anslag 1:2 (Försvarsmaktens insatser internationellt) tillförs nya medel. Eventuell finansiering ska inte negativt påverka övriga anslag för det militära försvaret, utan måste tillföras utifrån. Detta följer av försvarsuppgörelsen om inriktningen för Sveriges försvar 2016–2020. Nya eller utökade insatser får inte medföra att Sveriges försvarsförmåga urholkas.

Allt detta sammantaget pekar på behovet av en bred politisk process grundad i dialog och förankring för att kunna svara upp mot de höga krav som kommer att ställas på Sverige den kommande tiden. Det finns en komplexitet i den svenska militära insatsen i Irak som väcker avgörande frågor när det gäller saker som helhetssyn och långsiktighet och hur Sverige kan och ska bidra, men inte minst vad gäller säkerheten för den svenska styrkan och ytterst Sveriges säkerhet.

Karin Enström (M)

Hans Wallmark (M)

Mikael Oscarsson (KD)

Sofia Arkelsten (M)

Kerstin Lundgren (C)

Lena Asplund (M)